

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נה.

עין משפט נר מצוה

(א) פסחים נח: יומא לר. ב"ק קיא. מנחות מט. תמיד נח: (מנחות קו: זכחים קג.) ט' ו' מ' נ' ג' י' ז' ב' א' ד"ה פחות. (ג) ז"ק קג. (ד) [לשל מנ:]; (ה) קדושין (ו) שבושת נח: [זכורות (ז) [נתן מוס' גיטין יב: (ח) לעיל נג:]; ט) ר"מ מ"ו; י) [נדברים כג:]; (יא) [ומניגה ו.]; (יב) [כדאיתא בתמורה כו.]; (יג) ס"א סבר דמשמע ישיבת הדיין אפי' בגמר דין.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כסוף הקדש: (ב) ד"ה הקדשו פדיו וכו' קיימא נן. כ"ב ע"ל דף טו ע"ב:

מוסף רש"י

העולה עולה ראשונה. מנאל כתיב ועקר עליה עולה אלה העולה, הכי קאמר ועקר עליה מיד העולה השניה האומרת תחלה לכל העולות והיינו עולה ממיד דפרשת קרבנות (בב' פסחים) קדקין ממיד מנב' ברשא (פסחים טו) אלו: העולה שמע העולה מהא הראשונה לכל הקרבנות (מנחות טח) דלא לאורי בעלמא אלא שקריטו עליה עולה ושמים נכתוב ועקר עליה (ויח' ד'.) אלו: העולה שמע העולה האומרת ראשון כסדרי קרבנות והיא עולה הקרבן שאלמא ואמרת להא הוה האשה וכו' והיא ימלא קא דריש (בבבבות קו) וכע"ז זבחים קג. ונשבע לו. על שקר והודה יוליכנו אחריו אפילו למדי. דלן לו כפריה על שחורר לנגול לעמו דלמי (ויקרא ה) לאשר הוא לו וגו' וגבי נשבע לשקר כתיב (ב"ק קג.) האונאה ארבעה כסף. מעות כסף שס' שש צעיר, מעשרים וארבעה כסף לשלם. אם היה המקח בזמן הסעו שהוא כ"ד מעות דהשתא הוה אונאה שמת למקח. חייב להשיב לו כל אונאתו ארבעה כסף (לעיל ד' וכו') מנאשר תאבד ממונו' פרט לאבדיה שאין זה שיהיה פרט: אשכחיה אחריו. אם הודה ששבע לשקר דלא הוה ליה כפרה עד שיחזירו לידו ממש ולא לשלוחו כדכתיב (במדבר ה) ונתן לאשר אשם לו: גב' ויחייב נמי האונאה פרוטה. כגון אם היה המקח נשע משתי כסף (שם) אילו נשבע אלא אם כן שבעו שתי מעות שהן שלש דינר (בבבבות ג.) וההודאה שמחייבו לנשבע, לאתא פחות מפרוטה, ובגמ' פליגי רב ושמואל כפרוטה וז' אם מתוך שתי כסף למי שיש לו עדים או שמייב מודה ודוחה מלשלם ישנו הדיין וכופו אותו: טנא גול. מכיון דתנא גול כפרוטה כמאן דאמר (א) אין בחומשו פרוטה וליתני לחומש מעשר בפרוטה בקרנא קא מייירי בחומש לא קא מייירי בקדשים נתני מעשר בפרוטה כמאן דאמר (ב) אין בחומשו פרוטה וליתני לחומש מעשר בפרוטה בקרנא קא מייירי בחומש לא קא מייירי גופא אמר רב קטינא ב"ד גוקקין אפילו לפחות משהו פרוטה מתוב רבא ואת אשר הטא מן הקדש ישלם לרבית

באמצע הקדש ליתא. נהי דכסוף הקדש לא משכח לה משום דלאו למזבח חזיא ולא לשקעה בזנין מיהו דהקדש שני משכח לה שמתפסה תחת אחר וחוזר ופודה אותה: לפי שאינה כסוף הקדש. ומשום הכי אימעט אמצע הקדש מיהו דמפרש ואזיל לסקוף הקדש: מה סוף הקדש. נפקא לן מיהו דממעט מחומש: אף אמצע הקדש כו'. וסוף הקדש ודאי בלא מיעוטא דקרא נמי לא שייך ביה חומש דלא לא פריק ליה מיהו אהני מיעוטא דקרא לדמיוי ליה אמצע הקדש דבלאו מיעוטא לא מליית למיגמר אמצע הקדש מסוף הקדש דהתם משום דלא שייכא ביה חומש הוא: כדאמר רבא כו'. כלומר דהדיא אימעט אמצע הקדש מיהו כדאמר רבא כסדר יומא (ד' לה:.) העולה. דכתיב גבי סדר המערכה וצטר עליה הכהן עזים צבקר צבקר וערך עליה העולה ה' ימירה דריש שמהא היא ראשונה שלא היא הקטר קודם לתמיד של שחר: **הקדשו פדיו.** אע"פ שלא שם דמים על העלוונה שאם דמים הללו ימירי על דמי ההקדש קנה הקדש ואם הקדש ימר עליהם ישלים על כרחו: **עלים זו חמש סלעים כו' הקדשו פדיו.** אע"פ שאינו שוה ולא תימא הואיל ושם לה דמים ואינה שוה כמה שאמר אין דבריו כלום אלא הקדש פדיו והוא ישלים: על הקדש שני. אם חזר ופדה את זה: **בתנאי האונאה ארבעה כסף.** למקח קלע וכדלמא (ו) דהוה ליה שמת: **והטענה שתי כסף.** שאין שבושת הדיין על הטענה פחותה משתי מעות כסף שיטענו שוה שתי כסף יש לי צדק וזה יודה לו מהם שוה פרוטה ויכפור השאר או יודה הכל ויכפור פרוטה: **וההודאה שוה פרוטה.** דמפרשינן להיות הודאה במקלת ויחייב שבושת: **המואל שוה פרוטה כו'.** אכל צביר מהכי לא כדלמא (לעיל ד' טו.) מנאשר תאבד ממונו' פרט לאבדיה שאין זה שיהיה פרט: **אשכחיה אחריו.** אם הודה ששבע לשקר דלא הוה ליה כפרה עד שיחזירו לידו ממש ולא לשלוחו כדכתיב (במדבר ה) ונתן לאשר אשם לו: **גב' ויחייב נמי האונאה פרוטה.** כגון אם היה המקח נשע משתי כסף (שם) אילו נשבע אלא אם כן שבעו שתי מעות שהן שלש דינר (בבבבות ג.) וההודאה שמחייבו לנשבע, לאתא פחות מפרוטה, ובגמ' פליגי רב ושמואל כפרוטה וז' אם מתוך שתי כסף למי שיש לו עדים או שמייב מודה ודוחה מלשלם ישנו הדיין וכופו אותו: **טנא גול.** מכיון דתנא גול כפרוטה כמאן דאמר (א) אין בחומשו פרוטה וליתני לחומש מעשר בפרוטה בקרנא קא מייירי בחומש לא קא מייירי גופא אמר רב קטינא ב"ד גוקקין אפילו לפחות משהו פרוטה מתוב רבא ואת אשר הטא מן הקדש ישלם לרבית

אימא התם מה יש לי לרבות פריש הנשרפים ושעירים הנשרפים מנין לרבות קדשי קדשים וקדשים קלים ת"ל צבחה טמאה ואם כל צבחה טמאה וכו' פריך לעיל צלמא כולה לשמים למעוטי קדשים קלים דליכא מעילה לא מסיק אדעמיה מסוף הצרייתא דמרבא אף קדשים קלים: **גדמיייה לתחילת הקדש.** וז"ל אם כן קרא למה לי אי למעוטי סוף הקדש הא אין חומש שייך בו כיון שאין נפדה עוד וי"ל כגון שלקח אבנים כדי לשקטן צבין ונמלך עליהם לפדותם ומקרי אפ"ה סוף הקדש כיון שמתחילה היה דעמו לשקטן אי נמי כגון שנפל הצבין ורובה לפדות האבנים אי נמי אצרייתא פריך מני"ל למעוטי אמצע הקדש דלמא קרא לא אחא אלא למעוטי אין כולה לשמים: **העולה עולה ראשונה.** הכמזה ראשונה בקרבנות צפרשת פינחס והיינו ממיד של שחר וכן פי' רש"י פרק תמיד נשחט (פסחים דף נח: ושם) אי נמי ראשונה שהקריבו ישראל כמדבר [למאן] דלמא (ט) עולת תמיד הואי אי נמי ראשונה למינון המזבח כדלמא בהמכלת (מנחות דף מט.) אין מנחין את המזבח אלא בתמיד השחר: **פרה זו תחת פרה של הקדש הקדשו פדיו.** וז"ל והכתיב (ויקרא טו) והיה הוא ומתורמו יהיה קדש י"ל דהכא מייירי צדקשי צדק הבית ואפילו צממיים דלמא צדק תמורה (ד' ה:) המתפס תמימים לצדק הבית אע"פ שעובר בלא מעשה מה שעשה עשו (ה) הא דלמרי' התם כל הראוי לגבי המזבח אינו יולא מדי מזבח לעולם היינו דכשפודין אותו מוכרין אותו לצרכי עולות אי נמי מייירי אפילו צדקשי מזבח וכגון שקדם המוס להקדש דאינו עושה תמורה אכל אין לפרש דמייירי אפילו קדם הקדשו למומו וכגון לידו לקדשט דלא עבד תמורה אלא היכא דאנת ידו לחולין דפרה זו תחת פרה של הקדש משמע לידו לחולין: **מלית זו בחמש סלעים הקדשו פדיו.** הכא לא גרסין יד הקדש על העלוונה דכיון שנתכוון לחלל הקדש אפילו שוה הרבה על דבר מועט ממולל כדקאמר שמואל לקמן אכל צרישא שלא הוכיר שום שוה לא היה צדעמו לקנות ההקדש אלא לחללו שוה בשהו לכך ישלים ואם הומיר יד הקדש על העלוונה ולכן לא עירב לשנות הבנות יחד: **ורתנא רידן מאי טעמא לא תני** ישיבת הדיין. מימא לישני דאית ליה דרב קטינא דנוקקין אפילו לפחות משהו פרוטה דכסמוך אמר דלוי דתני ישיבת הדיין לא אצטרך אלא לאפוקי דרב קטינא וי"ל דמסקינן דצמחילת דין מודה רב קטינא דבעינן שוה פרוטה להכי פריך ותנא דידן ליתני ישיבת הדיין דמשמע מחילת ישיבה וכו' וכו' וכו' דרב קטינא אית ליה דנוקקין אפילו להחיל ולישב: כמאן

א [נמי] פ"א מהל' תמידין הל' ג: קבר ב ג מיי' פ"ז מהל' ערבין הל' יא: קבר ד ה מיי' פ"ג מהל' טוען ונטען הל' א סגן עשין זה טו"ש"ע ח"מ ק"י פה סע"א: קבר ו מיי' פ"ג מהל' אשוח הל' א סגן עשין מת טו"ש"ע אה"ע ס"י לא סע"א א וס"י כו סע"י א: קבר ז מיי' פ"א מהל' אשוח הל' א סגן עשין ר"י: קבר ח מיי' פ"א מהל' גולה ואצירה הל' יב סגן עשין עג טו"ש"ע ח"מ ס"י רטב סע"י ב וס"י רטב סע"י א: קב"ט ט מיי' פ"ז מהל' ט סגן עש טו"ש"ע ק"מ ס"י שסו סע"י א: ק"י מיי' פ"ב מהל' מכה הל' ד סגן עשין קט טו"ש"ע ח"מ ס"י רב סע"י ה: קלא ב מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הל' יא סגן עשין קט טו"ש"ע ח"מ ס"י ו: קלב ל מיי' פ"ג מהל' גולה ואצירה הל' א סגן עשין עג טו"ש"ע ח"מ ס"י רטב סע"י א: קלב מ מיי' פ"ה מהל' סגן עשין קט: תורה אור השלם 1 וקאש על המזבח תוקד בו לא תבכה ובער עליה הבחן עצים בבקר בבקר וקדש עליה העלה והקטיר עליה ללבי השמים: ויקרא ו ה 2 ואת אשר קטא מן הקדש ישלם ואת חמישתו יסף עליו ונתן אותו לפחן והבחן יכפר עליו באיל האשם ונסחל לו: ויקרא א טז גליון הש"ס תוד"ה פיה זו וכו'. והא דלמרי' התם דף לג ע"ב:

תורה אור השלם

גליון הש"ס